בס"ד

פירוק סוכה בחול המועד

אחד מבני החבורה, ידידי ר' בן ציון יששכר דוב (בארי) קאהן הי"ו שהה בארץ ישראל בימי חג הסוכות, ולפני שחזר לביתו בלוס אנג'לס לשמחת התורה, פירק את הסוכה שהשתמש בה. כאשר למדנו בשיעורים על מסכת סוכה את ההלכה שיש קדושה על עצי הסוכה כל ימי חג הסוכות [כפי שיבואר להלן] הסתפקנו האם מותר לפרק סוכה בחול המועד, או שמא בשל הקדושה שיש בעצי הסוכה, אין לפרק סוכה לפני שיסתיים חג הסוכות.

כאשר התחלנו בבירור הענין, מצאנו שאלה נוספת בנדון פירוק סוכה בחול המועד: מעשה שהיה בחיילים שהיו אמורים להשתחרר משירות מילואים באחד מימי חוה"מ סוכות, ונשאלה השאלה האם מותר להם לפרק את הסוכה ולהחזיר את הדפנות והסכך לאפסנאות. ההבדל בין שאלה זו לשאלה הקודמת, כי לעיל הספק היה אם יש איסור **בעצם פירוק הסוכה**, כאשר אינו נהנה מעצי הסוכה והסכך, אולם כאן הרי חיילי המילואים לא יוכלו להשתחרר אם לא יפרקו את הסוכה ויחזירו את הציוד למקומו, ואם כן אולי יש מקום להחשיב זאת **כהנאה מעצי הסוכה**.

שאלה נוספת שיש לדון בה, גם אם ננקוט שיש איסור לפרק סוכה בחול המועד, יתכן שאיסור זה קיים רק אם כתוצאה מהפירוק שוב אינו משתמש בעצי הסוכה, ובכך מחלל את קדושת העצים, אבל כשרוצה להשתמש בעצים לצורך בניית סוכה במקום אחר, יש לברר האם גם בזה יש איסור בדבר. וכגון, כשמעוניין לצאת לטיול, ורוצה לפרק את הסוכה שבביתו ולבנותה במקום אחר, ולאחר מכן לפרקה ולבנותה מחדש בביתו, צריך עיון האם הדבר מותר.

א.

בגמרא (סוכה כז, ב) מובא: "תניא ר' אליעזר אומר אין יוצאין מסוכה לסוכה, ואין עושין סוכה בחולו של מועד. וחכמים אומרים יוצאין מסוכה לסוכה, ועושין סוכה בחולו של מועד. מאי טעמא דר' אליעזר, אמר קרא חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים, **עשה סוכה הראויה לשבעה**". ומבואר בסוגיית הגמרא, שלפי ר' אליעזר צריך להשתמש באותה סוכה כל שבעת ימי החג, ולכן יש איסור לצאת מסוכה לסוכה, דהיינו לשהות יום אחד בסוכה בטבריה ויום אחד בסוכה בציפורי, וכן אסור לבנות סוכה בחול המועד, מאחר שעל ידי זה נמצא שבנה סוכה שלא תשמש אותו כל שבעה. ופשיטא שלפי ר' אליעזר, אסור לפרק סוכה בחול המועד, כי אין זו סוכה "הראויה לשבעה".

פירוק סוכה בחול המועד

אולם ההלכה נפסקה ברמב"ם (הלכות סוכה פ"ו הט"ו) ובשו"ע (או"ח סי' תרלז סעי' א) כחכמים שנחלקו על ר' אליעזר ו"מי שלא עשה סוכה, בין בשוגג בין במזיד, עושה סוכה בחולו של מועד אפילו בסוף יום שביעי, וכן יכול לצאת מסוכה זו ולישב באחרת". נמצא שמצד ההלכה אין מניעה לפרק את הסוכה בחול המועד.

אלא שיש לדון, האם מותר לפרק סוכה בחול המועד מצד ההלכה שיש קדושה על הסוכה כל שבעת ימי החג, ויתכן שבפירוקה מחלל את קדושתה. ומקור הדברים בגמרא (סוכה ט, א) "אמר רב ששת משום ר"ע **מנין לעצי סוכה שאסורין כל שבעה**, ת"ל חג הסוכות שבעת ימים לה'. ותניא ר' יהודה בן בתירא אומר, כשם שחל שם שמים על החגיגה כך חל שם שמים על הסוכה, שנאמר חג הסוכות שבעת ימים לה', מה חג לה' אף סוכה לה'". וכתב הרא"ש (סוכה פרק א סימן יג) "והאי דאסירי עצי סוכה היינו **דווקא הסכך אבל עצי הדפנות משרי שרי,** דכל מאי דדרשינן מחג הסוכות היינו דוקא בסכך כדלקמן גבי פסולת גורן ויקב", וכן פסק בנו הטור (או"ח סי' תרלח סע' א). אמנם הרמב"ם (הלכות סוכה פ"ו הט"ו) כתב "עצי הסוכה אסורין כל שמונת ימי החג **בין עצי דפנות בין עצי הסכך**", וכן פסק השו"ע (סי' תרלח סעי' א) "עצי סוכה אסורים כל שמונת ימי החג, בין עצי דפנות בין עצי סכך", וברמ"א הוסיף: "ואפילו נפלה הסוכה אסורים".

נמצא איפוא, שיש איסור לפרק סוכה בחול המועד כדי להשתמש בסכך [לדעת הרא"ש וטור] או להשתמש אפילו בדפנות [לדעת הרמב"ם והשו"ע] משום שהעצים אסורים בהנאה כל ימי חג הסוכות. ובבית יוסף הביא בשם הארחות חיים שכתב: "אפי' עשה סוכה אחרת בחול המועד ואין צריך לראשונה, אפילו הכי עציה אסורים בהנאה כל שבעה", ומבואר שהקדושה נשארת על עצי הסוכה גם לאחר פירוקה.

ומעתה יש לדון, כאשר אין צורך להשתמש בעצים, אלא צריך את עצם הפירוק, וכגון בשאלות שהבאנו לעיל - האם בעצם הפירוק יש הורדה ופגם בקדושה החלה על העצים, או היות ואינו משתמש בעצים, אזי אין כל איסור בעצם הפירוק והעצים נשארים בקדושתם, ויהיה רשאי לפרק את הסוכה.

ב.

בספר עיקרי הד"ט (או"ח סי' ב אות סח) הביא שנחלקו בני הישיבה "אם מותר לו לאדם לסתור סוכתו באחד מימי חול המועד לאיזו סיבה שתהיה, ובשכבר יש לו לקיים מצות סוכה באופן אחר". והביאו בני הישיבה ראיה לאיסור, על פי דברי המחבר (או"ח סי' טו סעי' א) ש"מותר להתיר ציציות מטלית זו וליתנם בטלית אחר, אבל שלא להניחם בבגד אחר לא". ומבואר, שכל ההיתר להתיר ציציות הוא רק על מנת להשתמש בהן בטלית אחרת, שאז לא הופקעה קדושתן, אך אם התירן שלא על מנת להשתמש בהן בטלית אחרת, הדבר אסור. ומכאן ראיה, שגם בסוכה יהיה מותר לפרק העצים רק על מנת להשתמש בהם בסוכה אחרת, אולם אם אין בדעתו להשתמש בהם לסוכה אחרת, הרי שעצם פירוק הסוכה אסור אפילו כשאין בדעתו ליהנות מהעצים לצרכי חולין.

פירוק סוכה בחול המועד

ובעל עיקרי הד"ט עצמו הביא ראיה לאסור פירוק סוכה בחול המועד מדברי הפחד יצחק, שכתב בנדון "אדם רוצה לעשות מטלית שיש בו ציצית בגד ללבוש, אם אסור לפוסלו כיון שנשתמש בו לדבר מצוה, או מותר כיון דתשמישי מצוה הן וליכא קדושה", שאסור להשתמש בבגד זה על פי דברי הבית יוסף (או"ח סי' כא) שאסר לזרוק תשמישי מצוה או ליהנות מהם לתשמיש חול משום ביזוי מצוה "דכשהוא פוסל טלית כשר אין לך בזיון גדול מזה". ולפי זה טען בעל עיקרי הד"ט, שכשם שאסור לקלקל טלית ולהשתמש בה לבגד חולין, כך גם אסור לפרק סוכה, הואיל ולכאורה אינה פחותה במעלתה ממעלת הטלית, שהרי שניהם תשמישי מצוה הם.

אולם ראיות אלו לאסור את פירוק הסוכה, נדחו. את הראיה הראשונה דחה בספר עיקרי הד"ט דיש לומר שפירוק סוכה אינו דומה להתרת ציציות מהטלית והעברתם לטלית אחרת, אלא פירוק הסוכה דומה לסתירת גוף הטלית ולא לציצית, כי כבר נתבאר בדברי המג"א (שם ס"ק ב) שכל האיסור להתיר הציציות נאמר רק במקום שהטלית נשארת כשרה, והוא מבטל המצוה מטלית זו על ידי לקיחת הציציות ולכן הדבר אסור משום ביזוי המצוה, אבל אם בלאו הכי אין מצוה בבגד כי אינו בגד של ד' כנפות, אין איסור בנטילת הציציות ממנו "כיון דאז אינו בר חיובא". ולפי זה טענו בני הישיבה "דהסוכה דמיא טפי לטלית מלציצית", והיינו שפירוק סוכה על מנת להעביר הסכך לסוכה אחרת דומה יותר לנטילת הציצית מטלית שאין בה חיוב ציצית, שהרי כאשר מפרק לגמרי את הסוכה פקע מהעצים שם סוכה, וממילא איך בכך ביזוי למצוה.

ואת הראיה שהביא בעל עיקרי הד"ט מדברי הפחד יצחק דחה בשו"ת להורות נתן (חלק ז סימן מז), כי דברי הפחד יצחק נאמרו כשרוצה להשתמש בטלית שימוש של חולין, כגון לעשות ממנו בגד, ולכן הדבר אסור משום ביזוי מצוה להפוך דבר קדושה לדבר חול, משא"כ בפירוק הסוכה שלא משתמש בעצי הסוכה למטרת חולין, אלא נצרך לעצם פירוק הסוכה, ומדוע שדבר זה יהיה אסור. [ועוד העיר שם כי דברי המג"א המובאים לעיל שמותר לסתור את גוף הטלית, עומדים בניגוד לדברי הפחד יצחק והבית יוסף המורים שאסור לסתור את הטלית].

ואדרבה, לדעת הלהורות נתן, אין איסור בעצם פירוק הסוכה בחול המועד, וכפי שדייק מדברי הבית יוסף (או"ח סי' כא) שכתב "דטעמא דאסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה היינו כדי שלא יהיו מצוות בזויות עליו כמו גבי [כיסוי] דם [אם מכסה ברגליו], ואיבעיא לן מהו להסתפק מנוי סוכה כל שבעה, ואמר ר"י אבוהון דכולהו דם, הרי מפורש **שההנאה מדבר מצוה עד שלא עברה מצוותו חשיב ביזוי מצוה**". ודייק מכך הלהורות נתן: "הרי בהדיא דליכא ביזוי מצוה אלא כשהוא נהנה מהמצוה... אבל היכא דלא הוי אלא סותר את המצוה ואינו נהנה ואינו עושה מעשה בזיון בידים, ליכא משום ביזוי מצוה".

סוף דבר, לפנינו מחלוקת האם מותר לפרק סוכה בחול המועד כאשר אינו משתמש שימוש כלשהו בעצי הסוכה, אלא נצרך לעצם הפירוק: לדעת עיקרי הד"ט נראה שהדבר אסור, אך לדעת הלהורות נתן אין כל איסור בדבר.

ג.

פירוק סוכה בחול המועד

אך גם לדעת האוסרים פירוק הסוכה בחול המועד משום ביזוי הסוכה, אם פירוק הסוכה נועד **למנוע את בזיונה**, מסתבר שאין כל איסור בדבר, וכמו שכתב רבי חיים דוד הלוי, רבה של תל אביב, בספרו עשה לך רב (סימן מג), וז"ל:

"אתה נוהג כל שנה לחוג את שלושת הימים האחרונים של חג הסוכות בבית הורי אשתך, בשנה שעברה כאשר חזרתם אחרי החג מצאתם את הסוכה הרוסה בצורה פראית, ולכן השנה יש בדעתך לפרק הסוכה לפני הנסיעה, ושמעת שאסור לעשות זאת בימי החג. אמת שמעת, וכן כתב הרב עיקרי הד"ט, ותחילה כתב שהיא מחלוקת ועלתה הסכמתו לאיסור, וטעמו "דאיכא ביזוי מצוה לסותרה". אך מתוך הטעם נראה שיש למצוא לך פתח היתר, שכיון שעיקר הטעם הוא שבזיון הוא לסתור סוכה תוך כדי זמן חיובה, הרי שיותר בזיון יש בכך שתסעו לסוף החג ויבואו פריצים ויחללוה ויהרסוה בצורה פראית. ולכן דעתי נוטה להתיר לך לפרק הסוכה, ואדרבה בכך יש כבוד המצוה".

אולם כפי שהזכרנו בפתיחת השיעור, יש לדון בענין פירוק סוכה בחול המועד בשאלה נוספת, כאשר חיילי המילואים נצרכים לפרק את הסוכה כדי להשתחרר משירותם, האם יש להחשיב את הפירוק כהנאה מעצי הסוכה, ולאוסרו משום ביזוי הסוכה.

בשאלה זו דן רבי יעקב אריאל, רבה של רמת גן (אהלה של תורה סימן פט), וסברתו להתיר את הפירוק היא, מכיון שאינו נהנה **מגוף הסוכה** הרי זו **כהנאה מדמי הסוכה**, המותרת. ויסוד החילוק נובע מדבריו של הגר"ש שקופ בחידושיו על מסכת בבא קמא (סי' טז) שמותר למכור סוכה, ואע"פ שהסוכה אסורה בהנאה, משום שהיא מיועדת לשימוש מסוים בלבד, לצורך קיום מצות סוכה, ולכן אסור ליהנות ממנה הנאה אחרת, אך אינה אסורה כמו כל איסור הנאה [ערלה וכלאי הכרם וכיו"ב]. והטעם לכך הוא, כי איסור ההנאה מעצי סוכה נלמד מקרבן חגיגה [כמובא לעיל **אות א**], וקרבן חגיגה, דהיינו שלמים, יכולים הבעלים למוכרם לאחרים. וביאר הקצות החושן (סי' תו ס"ק ב) שאע"פ שנאמר בגמרא (פסחים פט, א) שהמוכר שלמיו לא עשה ולא כלום, זהו רק לענין הריצוי, שאין הבעלים יכולים למכור את שלמיהם לאחרים כדי שהקונה יוכל להתרצות בו, שכן אין הזבח נשחט ונזרק דמו אלא על שם בעליו הראשונים, אך הבשר ניתן למכירה. ואם כן, בסוכה שאין בה זריקת דם וריצוי, מכירתה דומה למכירת בשר השלמים המותרת.

ולפי זה מסיק הרב אריאל: "גם בנדון דידן החזרת הציוד אינה חמורה יותר ממכירת הסוכה, ולכן היא מותרת, למרות שנהנה על ידי כך שיכול להשתחרר ולחזור לביתו".

ד.

בנדון השאלה השלישית, כשרוצה לפרק סוכה כדי להשתמש בעצים או בסכך לבניית סוכה אחרת בסוכות, דן בשו"ת שואל ומשיב (מהדורא רביעאה ח"ג סי' כח) "האם שרי להעביר סכך מסוכה קיימת לסוכה חדשה שרוצה לאכול בה ביום השמיני" [כמבואר בשו"ע (או"ח סי' תרסו סע' א) שבחו"ל צריך לישב בסוכה ביום השמיני]. ופסק לאיסור, וז"ל: "ואם כן על אותה הסוכה חל שם שמים ונתקדשה ואיך יקח הסכך ויעשה לסוכה אחרת הא כבר נתקדשה כאן, ובמה יפקע קדושת

פירוק סוכה בחול המועד

הסכך והדפנות מהסוכה הלז". ומבואר בדבריו שבעצם פירוק הסוכה יש משום **הפקעת** קדושת הסוכה, ואפילו כשמעביר את הסכך מסוכה אחת לסוכה אחרת.

אולם בשו"ת ציץ אליעזר (חי"ג סי' סח) הביא את מש"כ השואל ומשיב, וכתב: "לפענ"ד אין הכרח למה שקובע הגאון שואל ומשיב דיש איסור לסתור הסוכה משום הורדה מקדושה, ויש לומר דהאיסור הוא רק להשתמש לדבר אחר וכלשון השו"ע (או"ח סי' תרלח סע' א) ואין נאותין מהן לדבר אחר, אבל כל שאינו משתמש בהם לדבר אחר אין איסור בעצם הסתירה משום הורדה מקדושה [דסוכה לא נחשבת אפילו בין תשמישי קדושה כי אם בין תשמישי מצוה], ורק כשאין לו מטרת מצוה אחרת בהסתירה יש אולי מקום לומר דמה דיש בזה הוא משום ביזוי מצוה. וממילא כשבכוונתו בסתירה כדי לתתם לסוכה אחרת, או כדי להקימה במקום אחר, ושיוכל לישב ולקיים מצות סוכה במקום שיהא נמצא, אזי שפיר מותר".

והביא הציץ אליעזר ראיה להיתר מדברי רש"י בפירוש הגמרא (סוכה מח, א) "גמר מלאכול לא יתיר סוכתו", וז"ל: "דהא כל היום חובתו לישן ולשנן ואי איקלע לה סעודתא אכיל ליה בגווה". ומשמע שרק משום טעם זה אסור לסתרה, אולם בלאו הכי אין איסור **בעצם הסתירה** משום הורדה מקדושה, "דאם לא כן היה צריך רש"י לפרש בפשוטו דבעצם הסתירה כשלעצמה, מבלי שום נימוק אחר, יש איסור משום הורדה מקדושה, אלא משמע כנזכר דמשום כך לא היה אסור. וכהנימוק הזה של רש"י מפרשים גם הטור והב"י והלבוש (באו"ח סי' תרסו), וכך מבאר בפשיטות המ"ב (בשם הפוסקים), ולא עלה על דעת אחד מהם לאסור מכח הורדה מקדושה, ומשמע איפוא כנזכר, דאי לאו הנימוק שכותבים אין איסור בעצם הסתירה משום הורדה מקדושה כל עוד שלא משתמש בה לדבר אחר".

עוד הביא הציץ אליעזר את מש"כ השואל ומשיב בהמשך דבריו: "ובפרט כיון דבשמיני אינו רק ספק ומיתב יתבינן ברוכי לא מברכינן, אם כן בשלמא באותה סוכה שכבר נתקדשה ותיכף בבא המועד חל שם שמים על הסוכה, אף שכעת אינו רק ספק הא כבר נתקדשה, אבל אם מניח אותו על סוכה אחרת שמא הוא חול ואנחנו מפקיעין הסכך מקדושתו". וכתב הציץ אליעזר: "וכפי הנראה מבין השיטין של דבריו שם שלא היה ברור לו לאיסור, ושעל כן הוסיף בדבריו הנימוק בהיות המדובר בנדוננו לסתור לצורך שמיני שאינו רק ספק". כלומר, משמע מדברי השואל ומשיב שדווקא במקום שמפרק על מנת להעביר העצים למקום של חולין ואף למקום ספק, כגון סוכה ביום השמיני, יש לאסור כי מפקיע את קדושת העצים, אבל במקום שמעביר את העצים לסוכה כשרה שאינו מפקיע הקדושה, יתכן שאין כל איסור בדבר.

וגם הביא הציץ אליעזר את דברי עיקרי הד"ט, וכתב שכל מה שאסר לסתור סוכה בחול המועד "מפורש שהוא רק מטעמא דביזוי מצוה כמו בההיא דטלית, אבל לא מטעם דמורידה מקדושתה, ואדרבא מדבריו שם מוכח בעליל שאילו היה סותרה כדי להניחם בסוכה אחרת היה גם כן מסכים בפשיטות להתיר, דכאמור הוכחתו היא מפני שמדמה לה להההיא דטלית של ציצית שבספר פחד יצחק, וכפי שמעתיק שם משמו כותב בהדיא שהאיסור הוא רק כשפוסל טלית לעשות ממנה בגד, ולהשאיר את הציצית ככה, אבל אם גם מניח הציציות בטלית אחר מותר. ואם כן הוא הדין בדומה לזה גם בסוכה דאם סותרה כדי להניחה בסוכה אחרת, מותר".

פירוק סוכה בחול המועד

ה.

בפירוק סוכה בחול המועד יש לברר מה דין נוי הסוכה, שהרי שנינו בגמרא (ביצה ל, ב) שאסור להסתפק מנוי סוכה כל שבעת ימי חג הסוכות, ומבואר בתוספות (שבת כב, א ד"ה סוכה) ש"נויי סוכה לא אסירי אלא משום **ביזוי מצוה**" [וזאת בשונה מהשימוש בעצי הסוכה שנאסר משום ההיקש לחגיגה כמבואר לעיל]. ונשאלת איפוא השאלה, כיצד מותר לפרק סוכה בחול המועד, ומדוע שלא נחשוש משום ביזוי המצוה.

והנה הרמ"א (סי' תרלח סעי' ב) והמשנה ברורה (שם ס"ק כד) כתבו שמותר להוריד נוי סוכה מפני הגשמים, רק אם התנה על כך קודם לכן, ובשו"ת מנחת פיתים (הוספות לחלק או"ח, סי' תרלח סעי' ב) כתב רבי מאיר אריק לבאר בדברי הרמ"א שההבדל בין שבת ויו"ט לחול המועד הוא רק לענין טלטול הנוי בתוך הסוכה ממקום למקום, שבשבת אסור משום מוקצה ובחול המועד מותר. אך להוציא את הנוי מהסוכה לגמרי אסור אף בחול המועד משום ביטול המצוה, והיינו דברי הרמ"א שאסור להוציא הנוי סוכה מפני הגשמים כי מבטל המצוה, ורק במקום שעשה תנאי שאין שם מצוה על הנוי, מותר להוציא מפני הגשמים, עכ"ד. ולפי זה אסור להוציא הנוי מהסוכה אף במקום שאין בדעתו להנות ממנו דמבטל המצוה.

אולם בסוף ספר הסוכה השלם מובאת דעת הגרש"ז אויערבך שכתב בביאור דברי הרמ"א והמשנ"ב: "מותר להסיר את הנוי ואת הסדינים בחול המועד מפני הגשמים, בין נוי הדפנות בין נוי הסכך, גם ללא תנאי, כי מה שהצריכו הפוסקים תנאי בזה היינו לענין יו"ט ושבת מטעם מיגו דאיתקצאי בבין השמשות איתקצאי לכולא יומא ואסורים בטלטול, משא"כ חול המועד אין האיסור אלא השימוש וההנאה דרך ביטול המצוה, כגון להסיק את העצים בתנור או ליטול קיסם לחצוץ שיניו וכדומה. ואם כן בהסרת הנוי והסדינים [בחול המועד] ללא שימוש בהם, לא מצינו שום איסור בזה בימי חול המועד, שכן **מעיקר ההלכה לא מצינו איסור בעצם סתירתם מהסוכה ללא שימוש בהם**, אלא בשבת ויום טוב בלבד".

ועוד הביאו בשו"ת להורות נתן (חלק ז סימן מח) ובספר הסוכה (מילואים לפרק טו אות ח) ראיה מדברי שו"ת חתם סופר (או"ח סי' קפד; הובאו דבריו בביאור הלכה סי' תרלח סעי' ב ד"ה כל שמונה) שהתיר להוריד אתרוג התלוי בסוכה לנוי כדי לקיים בו מצות ד' מינים. משום ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו", ומשום שהאיסור הוא בגלל ביזוי מצוה, ובמקום שעושה בזה מצוה אחרת אין חשש ביזוי מצוה. ומוכח מדבריו, שכל החשש להוריד את האתרוג היה משום **שנהנה** מהאתרוג, ולכן אומרים ש"מצוות לאו ליהנות ניתנו", אבל אם מוריד את הנוי לא בגלל שרוצה ליהנות ממנו אלא מחמת סיבה אחרת, וכגון שרוצה להציל הנוי מקלקול, אין בכך ביזוי, והדבר מותר.

ו.

מכל הנ"ל נראה למעשה:

[א] פירוק סוכה במקום שמפרק על מנת להשתמש בדפנות הסוכה או בסכך אסור מהתורה.

פירוק סוכה בחול המועד

[ב] נחלקו הפוסקים כאשר אין בדעתו להשתמש בעצים או בסכך אלא יש לו צורך לעצם הפירוק, לדעת עיקרי הד"ט יש לאסור כי בפירוק הסוכה יש ביזוי למצות הסוכה, ואילו לדעת שו"ת להורות נתן אין כל איסור בדבר.

[ג] במקרה ויש לו הנאה מפירוק הסוכה, כגון חיילי המילואים נצרכים לפרק את הסוכה כדי להשתחרר משירותם, אין להחשיב את הפירוק כהנאה מעצי הסוכה, ולאוסרו משום ביזוי הסוכה, מכיון שזוהי הנאה מדמי הסוכה, שהיא הנאה המותרת, ולא הנאה מגוף הסוכה שהיא אסורה.

[ד] אם צריך לפרק את הסוכה מחמת שצריך לנסוע מביתו ואינו יכול להשאיר הסוכה במקומה כי חושש פן הסוכה תינזק, לכולי עלמא אין בדבר איסור, שהרי אדרבה, כל מטרת הפירוק היא כדי למנוע ביזיון מצות הסוכה.

[ה] כשמפרק סוכה כדי לבנותה במקום אחר, פסק בשו"ת ציץ אליעזר שאין איסור בדבר, כי אינו מפקיע בזה את קדושת הסוכה.

והנה בספר שמירת שבת כהלכתה (פרק סז הערה קעז) כתב שלכאורה יש לאסור לפרק סוכה בחול המועד, משום **שאינו לצורך המועד**, ואם כן זוהי מלאכה האסורה מהלכות חול המועד. ולפי זה יוצא שבמקום שצריך את הסוכה במקום אחר מותר לסותרה על מנת לבנותה במקום אחר משום שזהו צורך המועד.

אולם כבר ציין בשמירת שבת כהלכתה בעצמו למש"כ המשנ"ב (או"ח סי' תרסו ס"ק א) "אע"פ שגמר מלאכול ביום השביעי שחרית לא יסתור סוכתו - דהא כל היום חובתו לישן ולשנן שם ואי איקלע ליה סעודתא צריך לאכול בגוה", ומפורש איפוא בדברי המשנ"ב שלא חשש כלל משום מלאכת סתירה שלא לצורך בחול המועד. ואף שלא נתבררה הסיבה מדוע לא חשש לכך, מכל מקום משמע שכך נקט למעשה.

[ו] ובענין הנוי כשמפרק את הסוכה בחול המועד בגלל צורך, וכגון בנדונים שהובאו לעיל, הרי שאינו מוריד את נוי הסוכה בגלל שרוצה ליהנות ממנו אלא כי רצונו הציל את הנוי מקלקול, ואם כן אין בכך ביזוי, והדבר מותר.

לכן נראה שמותר היה לר' בן ציון קאהן לפרק את הסוכה בחול המועד כשחזר לביתו בלוס אנג'לס לשמחת התורה, שהרי אם ישאיר את הסוכה במקומה יש לחשוש פן תינזק, ובזה נתבאר לעיל שלכולי עלמא אין בדבר איסור, כי אדרבה, כל מטרת הפירוק היא כדי למנוע בזיון מצות הסוכה.

וגם אין בזה משום מלאכת סתירה שלא לצורך בחול המועד, היות והפירוק נועד למנוע את בזיון הסוכה, נחשב הפירוק לצורך המועד, ולכן רשאי לסתור את הסוכה.

* * *

לאחר סיום כתיבת השיעור, העברתי את האמור לעיל לכבוד הרב גרשון בעס, רב בית הכנסת 'קהילת יעקב' בלוס אנג'לס, שבשעת מעשה ר' בן ציון שאל אותו את השאלה, **והרב הורה לאסור את פירוק הסוכה בחול המועד**, ולהלן תגובתו:

בס"ד, תמוז תשס"ז

לכבוד הרב צבי רייזמן שליט"א

פירוק סוכה בחול המועד

יישר כחך על התשובה בענין פירוק סוכה בחול המועד. כשנשאלתי אותו שאלה נסתפקתי אם יש איסור מצד ביזוי מצוה וביטול מצות סוכה [ונהניתי מהמראה מקומות שהבאת] אבל עיקר טעמי לאסור היתה מדין מלאכה בחול המועד. ולע"ד אני עוד לא משוכנע מדבריו ומהערת הרב י. י. נויבירט בענין, פשוט לע"ד **שיש כאן איסור מצד מלאכת חול המועד** וכמו שאמרתי לר' בן ציון קאהן שליט"א. והדיוק מן המשנ"ב אינו דיוק, שפשוט שהמשנ"ב נתן הטעם הנכון כיון שעדיין יהא צריך לסוכה ולא נכנס לענין מלאכת חוה"מ שאז יהא תלוי אם יש צורך הרבים או דבר האבד וכו'. ואז דברתי עם ר' בן ציון שכל הטעם שהוא רוצה לפרקו הוא לא מטעם שישחיתו את סוכתו או להצילו מהפסד אלא שלא יהא שם אחר המועד, ואמרתי לו שיסדר עם מישהו לפרקו אחר הרגל ולא לבלות זמנו בטירחא יתירא של הורדת סוכה.

ועכשיו שהראית שהוא לא כ"כ פשוט שבכלל מותר לפרקו מדין ביזוי מצוה אז יש יותר צדדים לאסור ומש"כ **"כל מטרת הפירוק היא כדי למנוע ביזיון מצות הסוכה"** אינו נכון, שלא היה שום חשש של לבוא לידי בזיון במקום שהוקם סוכתו. וגם מה שכתב היות והפירוק נועד למנוע את בזיון הסוכה, נחשב הפירוק לצורך המועד, ג"כ אינו נכון לע"ד.

סוף דבר, חוץ מהאיסור של מלאכת חוה"מ נשאר מחלוקת בנוגע לשאלתינו בין העיקרי ד"ט ובין השו"ת להורות נתן [שכל השאר אינו נוגע לשאלתינו כמבואר מסיכום דבריך]. ואם כן בגוף השאלה אם מותר לפרק כשאינו לצורך סוכה אחרת או להצילו מפראים שישחיתו אותו יש מקום גדול להחמיר מצד ביזוי מצוה גם כן.

עוד הפעם אודה לו מאד על בירור כל פרטי השאלה ואת והב בסופה

בידידות נאמנה

הדו"ש גרשון

* * *

ואמנם כפי שמשתמע מדברי הרב בעס, בנדון שאלתו של ר' בן ציון, לא היה חשש ביזוי לסוכה כי יכל לבקש מחבירו שיעשה כן לאחר המועד, ואם כן אין זה הנדון המבואר לעיל בסיכום ההלכות בסעיף ד', שכשהפירוק נועד למניעת בזיון, מותר לכולי עלמא. אלא זהו הנדון המבואר בסיכום ההלכות בסעיף ב', האם פירוק שלא מתוך כוונה להשתמש בעצים מותר, ונחלקו בזה עיקרי הד"ט שאוסר משום ביזוי מצוה, ושו"ת להורות נתן שמתיר.

אולם מה שרצה לאסור משום מלאכת סתירה בחול המועד, קשה לקבל את דבריו שהמשנ"ב "לא נכנס לענין מלאכת חול המועד", ובודאי שאם היה בזה סרך איסור, היה המשנ"ב מתריע על כך. ולכן נראה שבפירוק לצורך, וכגון כשיש חשש ביזוי, אין איסור. וכשאין צורך, עדיין צ"ע למעשה, כפי שגם הסתפק בשמירת שבת כהלכתה.